

Wijktuin

OMMOORD

EEN GESCHIEDENIS
VAN BIJNA 50 JAAR

Voorwoord

De Wijktuin in Ommoord is volwassen, geworden. Dat begon al met het predicaat "Groenpunt" in 2006, als zodanig erkend door 7 Rotterdamse organisaties op het gebied van Natuur en Milieu. Vervolgens in 2007, toen de Wijktuin 35 jaar oud was, heeft ook onze lokale overheid de tuin een statuus gegeven waar ze recht op heeft: binnen het kader van het gemeentelijk bestemmingsplan is de Wijktuin nu officieel tot natuurgebied verklaard. Hiermee is ons geliefde park voorgoed beschermd tegen bedreigende invloeden van buitenaf. Deze laatste erkenning geldt tevens voor het gebiedje ten westen van de oorspronkelijke Wijktuin. Met dit iets jongere parkgedeelte erbij heeft de Wijktuin definitief vorm gekregen. Dit westelijk deel van het park heeft in 2006 een kwaliteitsimpuls ondergaan door middel van een Groene Duimen-project. Een bewonersinitiatief heeft zich hier hard voor gemaakt, wat beloofd werd met een Groene Duim. Diverse technische verbeteringen zijn uitgevoerd en onderhoudsachterstanden werden weggewerkt.

En er is een vernieuwd Beheerplan voor de Wijktuin opgesteld. Voor de langere termijn is daarin het te voeren beheer vastgelegd, hetgeen de duurzaamheid van het geheel ten goede komt. En als het goed is ook de diversiteit aan flora en fauna. Hoewel de Wijktuin altijd in ontwikkeling zal blijven (we kunnen de natuur nu eenmaal niet dwingen, maar wel begeleiden door middel van een vrij constant ecologisch beheer), kunnen we onderhand wel vaststellen dat zij nu min of meer "af" is. Met haar officiële status en samen met de opgeknapte "westelijke" Wijktuin, is Wijktuin Ommoord nu definitief volgroeid. Verheugend is verder de blijvende rol, die is weggelegd voor de club vrijwilligers van de Wijktuin. Wekelijks actief in het onderhoud van de tuin (maar ook bijv. als samenstellers van deze brochure) voeren zij hun buitenwerkzaamheden uit in de gehele Wijktuin, aan beide zijden van de singel. Als enthousiaste bewoners houden zij zo, samen met ons ambtenaren, een waardevol stuk groen in Rotterdam op peil.

Jino Huiberts
Stadsbeheer Rotterdam
2017

Het voorspel

1971

Het initiatief tot de Wijktuin kan niet los worden gezien van de subsidie die door de overheid aan de wijk was verleend in het kader van het Experimenteel Welzijnsbeleid. Deze subsidie van 6 miljoen gulden (ca. 2,7 miljoen euro) was bestemd voor extra voorzieningen in de wijk. Ideeën hiervoor moesten door de bevolking worden aangedragen en samen met de Gemeente worden ontwikkeld. Dit heeft in de jaren '70 veel activiteiten in de wijk tot gevolg gehad.

Het begon op een vergadering van de SWO (Stichting Wijkgemeenschap Ommoord) op 23 september 1971, waar beslissingen genomen werden over de besteding van die subsidie. Op die vergadering werden diverse werkgroepen geformeerd, die zich met allerlei facetten in de wijk zouden gaan bezighouden.

Een van deze groepen was de werkgroep groenvoorziening, die zich duidelijk gemotiveerd stelde achter het pamflet "gedachten over groen".

Dit pamflet, opgesteld door een van de leden van de groep, was een pleidooi voor een "natuurlijke groenvoorziening" en voor het handhaven van "wilde landjes" en zette zich af tegen de gebruikelijke recht-toe-recht-aan groenvoorziening. In de doelstelling die in deze beginperiode wordt geformuleerd, neemt het "realiseren van een natuurlijke groenvoorziening" de belangrijkste plaats in als mogelijkheid om tot een betere woonomgeving te komen.

Vrij spoedig daarna werd richting gegeven aan de toen nog niet duidelijke werkwijze van de groep door de aankondiging dat Louis le Roy een lezing zou geven in

Rotterdam en bereid was om in Ommoord met een aantal mensen van gedachten te wisselen.

Louis Le Roy (1924-2012)

“onkruid bestaat niet”

Pleitbezorger van natuurlijke groenvoorziening in de stad. Actief vooral in de jaren '70.

Projecten in Heerenveen en omgeving, o.a zijn “ecokathedraal”

Er is toen een gesprek georganiseerd op 13 november 1971 tussen vertegenwoordigers van de gemeente (Stadsontwikkeling en Plantsoenendienst) enerzijds en mensen uit de wijk (bestuur SWO en werkgroep groenvoorziening) en le Roy anderzijds. Het resultaat was kort en duidelijk: de Plantsoenendienst en Stadsontwikkeling waren bereid om met de werkgroep een experiment te beginnen betreffende een “alternatieve groenvoorziening”, mits de bewoners van de wijk op de hoogte werden gesteld en zich akkoord verklaarden. In de maanden daaropvolgend bereidde de werkgroep een manifestatie voor met als doel de bevolking op de hoogte te stellen van de zienswijze van de groep voor wat betreft “natuurlijke groenvoorziening”. In die tijd besteedde de wijk- en dagbladpers

vrij veel aandacht aan deze zaak. Alle bewoners van de wijk kregen een schrijven met een uiteenzetting van de doelstellingen en een uitnodiging voor de manifestatie. Deze manifestatie op 8 januari 1972 was een zó groot succes, dat de Plantsoenendienst en Stadsontwikkeling het verantwoord vonden om spijkers met koppen te slaan. Tevens meldde zich een aantal nieuwe mensen voor de groep.

Een paar weken later werd het terrein aangewezen, dat naar de ideeën van de groengroep zou worden ingericht en dat de Wijktuin zou worden.

Dat terrein had al een groenbestemming, waarvoor geld was gereserveerd.

Aanspraak op de “6-miljoenpot” was daarom niet nodig.

De organisatie was gericht op een directe spontane inbreng van de wijkbewoners. Door het hoofd van de Plantsoenendienst was één man van zijn dienst aangewezen om het project te begeleiden. Deze regelde het machinale grondwerk, de aanschaf van handgereedschap, heesters, bomen en andere gewassen en had inbreng in, en nauw contact met de groep over allerlei details.



Bijzonderheden van het terrein

Het langgerekte terrein van de Wijktuin beslaat ongeveer 2,4 ha. Aan één lange zijde (de westkant) wordt de tuin begrensd door een singel, aan de andere zijden door gemeenschappelijke tuinen bij flats, de metrobaan en een verkeersweg. De tuin ligt midden in het hoogbouwdeel van Ommoord en is onderdeel van een van de twee groengebieden (singels, speelvoorzieningen, sportveld en wandelpaden) die dwars door Ommoords

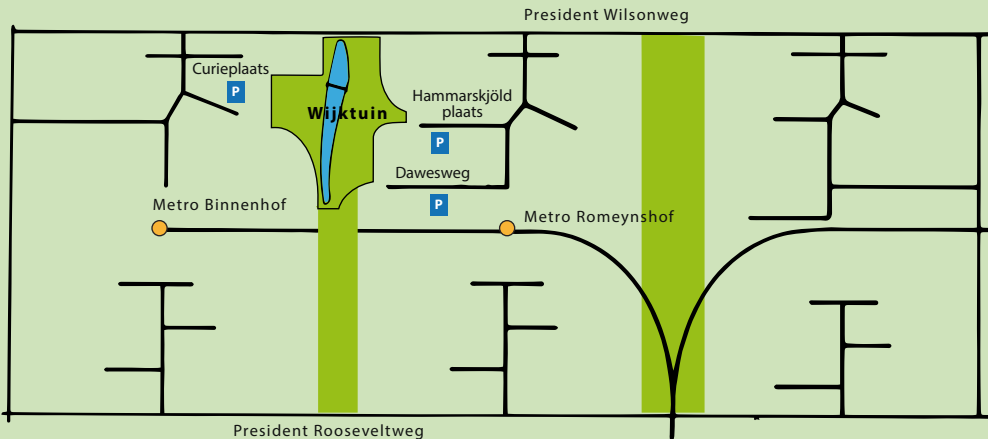
hoogbouwbuurt lopen. Deze groengebieden vormen in feite het begin van een veel grotere groenzone die in noordelijke richting doorloopt tot aan de Rotte en het recreatiegebied daarlangs.

Op het terrein van de Wijktuin werd in 1970 en '71 alle puin van sloop- en bouwafval uit de wijk gestort, waardoor de kenmerkende heuvels ontstonden.

Voor het water dat door de druk van het puin een uitweg zocht, waren daar toen enkele putten gegraven, waar het "vennetje" er een van is. Ook zijn er nog resten van twee kavelsloten.

4

Wijktuin 2019



De uitgangspunten

De uitgangspunten bij het realiseren van de tuin waren:

1. De charme van een "wild" landje, een braakliggend stuk land met spontane begroeiing.
2. In een dergelijk landje mag alles groeien wat er vanzelf inkomt, met extra verrijking van de vegetatie door menselijke inbreng.
3. De eigenaardigheden en gegevens van het terrein zoals het er lag, moeten blijven zoals ze zijn.
4. Het terrein moet ontsloten worden en toegankelijk gemaakt door middel van paden en het plaatsen van banken.

De tuin in wording 1972

Langs het terrein was een singel gepland en daar was in januari 1972 al aan begonnen. Begin maart was dat graafwerk al vergevorderd. Toen wij (de groengroep) ons

met de tuin gingen bemoeien, hebben we kunnen regelen dat vanaf dat tijdstip de grond uit de singel meteen op het terrein werd verspreid.

Voor dat werk was een extra dragline nodig en toen die kwam, begon het voor ons pas écht. Dat was op 8 maart. Vroeg in de ochtend van die dag kwam die dragline aangereden, langzaam. Lopend ernaast, ook langzaam, Bram Warner. (Hij was onze contactman met de Gemeente en zou vanaf dat moment tot 1996 in de tuin werken). Het had iets plechtigs, het langzame naderen van dat grote apparaat en die lopende man ernaast. Een historisch moment, maar er was slechts een enkeling die er getuige van was.....

Eind maart was dat graaf- en grondwerk gereed en ving een lange reeks weekends aan waarin we een heleboel "handwerk" verrichtten:

- Het effenen van paden die tijdens het werk



Start Grondwerk

ontstonden en zo een padennet door het terrein gingen vormen.

- Het stapelen van muurtjes van keien en klinkers tegen hellingen.

- Het overbrengen van waterplanten uit sloten uit de buurt naar de singel.

Voor de grote beplanting was het toen, april, eigenlijk te laat, maar we hebben toch alles er ingezet wat we toen konden bemachtigen, onder andere heesters uit een plantsoen dat elders verdwijnen moest. De paden hebben in datzelfde voorjaar een verharding gekregen van koolas, uitgevoerd door de gemeente. Bovendien is toen een tiental parkbanken in de tuin geplaatst.

Later in dat jaar hebben we de toegankelijkheid van de tuin verbeterd door meer en betere paden aan te leggen (verharding met slakkenzand), trapjes van biels in de hellende paden en een door de Gemeente aangebracht bruggetje over het zogenaamde "poeltje" bij de singel. Het nog vrij kale terrein was nog erg kwetsbaar, waardoor extra bescherming nodig was. Op een paar plekken waar vernieling door er-door-heen-lopen ernstige vormen dreigde aan te nemen, hebben we versperringen aangebracht (prikkeldraad



met daaromheen een vlechtwerk van takken). Deze ingrepen hadden als resultaat dat er duidelijk minder vernield werd aan de vegetatie.

In het najaar hebben we plannen gemaakt voor aanvullingen die we in het jaar daarna zouden gaan uitvoeren: (meer) trapjes van biels, meer paden, en het planten van bestelde gewassen.

Tot 1980

In de dan volgende jaren is de hoeveelheid werk, met name voor de vrijwilligers, geleidelijk aan verminderd, daar de "aanleg" van de tuin feitelijk was gebeurd en het werk beperkt bleef tot het onderhoud van de paden, het schoonhouden van het terrein, het hier en daar bijplanten en snoeien van gewassen die sommige paden dreigden te overgroeien.

Tevens is in die tijd besloten om een aantal paden beter te verharderen. Om voor die verharding bitumen te kiezen is wel een punt van discussie geweest, er was weerstand tegen het "natuurvreemde" van het materiaal. De voordelen van goed beloopbare, vastliggende en weinig onderhoud vergende paden gaven echter de doorslag. De verharding is in de zomer van 1975 door de gemeente uitgevoerd, in combinatie met werkzaamheden aan o.a. de toegangen van de tuin. Deze werden duidelijker gemarkeerd door hekken te plaatsen en stukjes bestrating aan te passen.

In diezelfde tijd (ca 1975) is door de groengroep een plan gemaakt voor het gebiedje aan de overkant van de singel, toen nog een weiland. Die "Westelijke

Wijk tuin" (ca 1½ ha groot, tussen de school aan de Wilsonweg en de speeltuin bij de Einsteinplaats) kwam op de plaats waar oorspronkelijk een flatgebouw zou komen. Dat groenplan is toen geheel door de Gemeente uitgevoerd. Omdat daarna ook het onderhoud door de Gemeente werd gedaan, is het jarenlang buiten de bemoeienis van de vrijwilligers gebleven. Ook nadat in 1978 de brug over de singel was gemaakt, bleef de singel de grens tot 2008 (lees verderop meer hierover).

De bermen van de Wilsonweg en de andere wegen van de ruit van Ommoord hebben, op initiatief van de wijktaingroep, vanaf 1973 een wilde-bermen-behandeling gekregen, dat wil zeggen: twee keer per jaar maaien en het maaisel afvoeren. Daardoor werden die bermen, zoals de meeste buitenbermen, plezierige, kleurrijke groenstroken. Dat heeft tot 2000 geduurd, ruim 25 jaar. Toen werd, vanwege de kosten, weer een traditioneel beheer ingevoerd, waardoor die bermen weer een "normaal", wat saai, uiterlijk kregen. Gelukkig is daaraan ook weer een einde gekomen. Sinds 2014 worden die bermen weer zo beheerd dat zich daar bloemrijke groenstroken kunnen ontwikkelen.



Jaren '80

Uit deze tijd zijn van de Wijktaingroep geen documenten, foto's of verhalen bewaard gebleven. Het aantal vrijwilligers was sterk verminderd en de enigen, die er nog toen nog waren zijn er nu niet meer. Die enigen waren Bram Warner van de Plantsoenen- dienst en Jaap Posthumus, vrijwilliger. Jaap liep al tegen de 50 toen hij in 1972 in de Wijktaingroep kwam werken en was in de 80er jaren dus al gepensioneerd. Maar hij kon als enige het groeiende geweld van de Wijktaingroep natuurlijk niet de baas en de Tuin begon dicht te groeien en te verloederen. Het belangrijkste wat hij tenslotte heeft gedaan is de alarmbel luiden, in 1989.

En daar werd gelukkig goed op gereageerd. Gemeentewerken maakte een plan voor een grote opknappbeurt, de Deelgemeente maakte geld vrij en het opbouwwerk startte een actie om vrijwilligers te werven.

Een nieuw begin

1990

In het begin van dat jaar begonnen de werkzaamheden voor het opknappen van de Wijktuin. Ook de wervingsactie voor nieuwe vrijwilligers had resultaat. In juni trad een nieuwe club van zeven man en vrouw aan. Onder leiding van Theo van der Hart en, nog steeds, Bram Warner waren zij voortaan op de woensdagmiddag in de Wijktuin te vinden. Het waren 60-plussers en dat bleek de garantie te zijn voor een redelijk lange "diensttijd"; de meesten zo'n tien, twaalf jaar, een paar nog langer.

Deze groep heeft in 1993 als Ommoordse Opzoomergroep een prijs ontvangen en een paar jaar later drie jaar achtereenvolgend een Opzoomerster.

Vanaf 2002 groeide de vrijwilligersgroep tot ca. tien mensen in 2017.

In 2006 werd de Wijktuin vereerd met de erkenning als "Groenpunt". Dat is een waardering als "bijzonder stukje natuur in de stad", toegekend door een zevental Rotterdamse organisaties op het gebied van Natuur en Milieu.







Wijk tuin Ommoord
2016



Natuurgebied

2007

Het jaar daarop werd het nog mooier, toen ons het geweldige bericht bereikte dat de Wijktuin (zowel het oostelijk als het westelijk deel) bij gemeentebesluit werd aangemerkt als "Natuurgebied".

Deze benoeming is uitsluitend te danken aan de oplettendheid van het Wijknatuurteam Alexander, dat de zaken rond de Vaststelling bestemmingsplan "Ommoord binnen de ring" kritisch volgde en op het juiste moment met steekhoudende argumenten kwam.

Van de discussie hierover in de Gemeenteraadsvergadering van 13 februari 2007 is het volgende genoteerd:

2.2 Reclamant (Wijknatuurteam) is het oneens met de bewering in het bestemmingsplan dat er in het plangebied geen bijzondere natuurwaarden aanwezig zijn. In de Wijktuin Ommoord komen bijzondere natuurwaarden voor, zoals diverse beschermde plantensoorten (rietorchis, kaardenbol) Verder ruim 10 rode lijstsoorten. Ook is er een rijk ontwikkelde bos-, grasland- en moerasvegetatie aanwezig. Verzocht wordt de Wijktuin op de plankaart aan te duiden als groengebied met bijzondere natuurwaarden

Commentaar

Reclamant heeft gelijk met zijn opmerking dat er in de Wijktuin Ommoord bijzondere natuurwaarden aanwezig zijn, zodat er geen bezwaar tegen bestaat om de Wijktuin een bestemming te geven die deze bijzondere natuurwaarden beter beschermt. Daartoe stellen wij voor om voor het gebied de bestemming "groen" te vervangen door de bestemming "natuurgebied". Aan het slot van dit raadsvoorstel hebben wij een nieuw artikel (17A) geformuleerd voor de bestemming "natuurgebied".

In de raadsvergadering van 12 juli 2007 is dit bevestigd.

Het resultaat is dus, dat de Wijktuin sindsdien beschermd natuurgebied is. Uiteraard zijn de beheerder en de vrijwilligers van de Wijktuin daar zeer trots op.



De westelijke Wijktuin 2008

Aan de overkant van de singel was in 1975 de "westelijke Wijktuin" aangelegd. Dat was door de Gemeente gedaan, die daarna ook het onderhoud verzorgde. De vrijwilligers hadden daardoor geen enkele aandacht voor "de overkant". Zij waren uitsluitend bezig met "hun" Wijktuin. In 2002 meldde zich een Wijktuinvrijwilliger die in de Curiefat woont (de flat bij de westelijke Wijktuin), korte tijd later gevolgd door nog twee bewoners uit dezelfde flat.





Door hen kwam het westelijke deel van de Wijkstuin meer in beeld. Dat stuk Wijkstuin was echter flink versukkeld en dat was voor deze drie “Curievrijwilligers” aanleiding om in 2006 voor het opknappen van dit gebied een burgerinitiatief te starten, een zogenaamd “Groene Duimen-plan”. Daarin werden de bewoners van de Curieflat en de naastgelegen Prins Alexanderschool betrokken. Dat plan werd in 2007 ingediend en in 2008 uitgevoerd. Inmiddels was de hele vrijwilligersploeg er zo

bij betrokken, dat besloten werd om voortaan ook dit westelijke deel van de Wijkstuin te onderhouden.

Daarmee werd, na 33 jaar, de westelijke Wijkstuin een onderdeel van de Wijkstuin. Met de singel, die al die tijd de grens was, er nu middenin. De Wijkstuin breidde uit naar bijna vijf hectare.



De mensen die in de Wijk tuin

Vanaf het begin in 1972 hebben vrijwilligers in de Wijk tuin gewerkt. Van de eerste groep, de initiatiefnemers, zo'n 10 man en vrouw, waren de meesten tussen de 25 en 35 jaar. Die groep dunde uit tot twee man die in de jaren '80 dapper doorgingen. Een nieuw initiatief in 1990 bracht een verse groep op de been (6 à 8 mensen) met een leeftijd van 70 jaar.

Sindsdien is een constante groep actief, met een wisselende samenstelling. Er haakt eens iemand af, er komen er weer een paar bij.

Het jubileum van 2003 (30 jaar Wijk tuin) was zo'n impuls die een paar nieuwe vrijwilligers opleverde.

Elke woensdagmiddag zijn ze er om een paar uur in de tuin te werken, samen met twee man van de Eco-ploeg van Gemeentewerken, die het machinale werk doen als dat nodig is.

“Ons werk in de Wijk tuin is vooral: de paden goed begaanbaar houden, zodat bezoekers gemakkelijk kunnen rondlopen. Vooral in de zomertijd hebben we daar onze handen vol aan.

Ook helpen we onze collega's van Gemeentewerken met maaien en snoeien.

Ook incidentele klussen zoals het aanvullen van schelpen of houtsnippers op de binnenpaden, horen tot ons werk. We hebben bovendien een voortdurende strijd te leveren met de uitbundig groeiende braam en brandnetel. Ook de Japanse duizendknoop (officieel een vreemde in deze contreien) woekert onbekommerd voort en is letterlijk en figuurlijk haast niet binnen de perken te houden.

Dat wij de tuin ook vrij van zwerfvuil houden, spreekt vanzelf.

Een keer per jaar hebben wij overleg met Stadsbeheer over de gang van zaken in de tuin en om grotere klussen goed te plannen”.

Behalve de “vaste” vrijwilligers, die vaak vele jaren in de tuin hebben gewerkt, zijn er nog zo'n 10 à 15 mensen, die kort werkzaam zijn geweest.

Totaal ruim 50 mensen.

1972 - 1989

Bert Strötbaum
* Bram Warner
Carla Einwachter
Carl Sonneborn
Dick Sparreboom
Geert Bos
Herman (politie man)
Jaap Posthumus
Jacques Verhagen
Klaas de Heer
Nell Cammelbeek
Wim La Feber
Wim van Hattem

12

Wijk tuin 2019



werk(t)en

1990 - 2002

Ada Jurjaanz
Bertus Brouwer
* Bram Warner
* Jino Huiberts
Riet Leentvaar
Rinus den Outer
Theo van der Hart
Wim Boers
Wim Grin



13

2003 - 2017

Alkelien Bos
* André Kreukniet
Ben Huber
* Ben Lourens
Charlotte Baptista
Claire Rijckmans
David Bos
Ebi van der Sluijs
Elja Wyrdeман
Frans Verkaik
Geert Bos
Gerja Smilde
Jean van Roon
Menno Krikken
Nelleke Bons
Nico Kraaijenbosch
Paulus Klarenbeek
Peter Jooren
Rob Hoebe
* Ronald Ritstier
Theo van de Hart
Tjitske Frijlink
Wim Boers



* Gemeentemensen

Ten slotte

Het is niet mogelijk de Wijk tuin goed te typeren door te beschrijven hoe ze eruit ziet. Een bewogen verhaal over de planten en de bomen die er groeien, over de vlinders en de vogels, is niet toereikend om datgene naar voren te brengen wat karakteristiek is voor de tuin.

Het is een natuurgebiedje waar veel interessante dingen te zien zijn. Het is daardoor echter niet uniek. Er zijn zeker plaatsen die wat dat betreft meer te bieden hebben.

De tuin is gesitueerd in een wijk die gebouwd is volgens inmiddels achterhaalde stedenbouwkundige ideeën. Het dwingende karakter van een dergelijke bebouwing lokte in de eerste jaren van de bouw nogal wat kritiek en protesten uit.

Niet alleen in Ommoord maar overal werd erover gepraat. Begrippen als "leefbare woonomgeving" en "inspraak" werden toen als het ware uitgevonden. In diezelfde tijd en met dezelfde achtergronden werd met betrekking tot groenvoorziening gesproken over wilde plantengroei en het accepteren daarvan óók in de woonomgeving.

Bovendien had de toen nog jonge wijk Ommoord speciale aandacht van de overheid en was het contact tussen die overheid en de bewoners goed geregeld. Door deze omstandigheden kreeg het initiatief, dat uiteindelijk leidde tot de aanleg van de Wijk tuin, direct een gunstige wind in de zeilen. Mede daardoor is de tuin een soort symbool van bovengenoemde aspecten en kun je stellen dat het meest bijzondere van de Wijk tuin in Ommoord is dat hij dáár ligt.



Te zien en gezien in de Wijk tuin

Bomen

Abeel
Appel wild/cultuur
Beuk
Berk
Eik
Els
Es
Esdoorn
Haagbeuk
Krentenboompje
Linde
Lijsterbes
Meidoorn
Plataan
Populier
Sporkehout
Steenkers
Tamme Kastanje
Veldesdoorn
Walnoot
Wegedoorn
Wilg

Struiken

Brem
Boerenjasmijn
Hazelaar
Hondsroos
Hulst
Kamperfoelie
Kardinaalsmuts
Kornoelje gele/rode
Liguster
Mahonia
Mispel
Prunus
Ribes
Sering
Sleedoorn
Vlier
Vogelkers
Zuurbes

MOSSEN

Gewoon pluïesmos
Pluïesdraadmos
Gewoon rimpelmos
Gewoon dikkopmos
Gewoon puntmos
Grijs kronkelsteeltje
Purpersteeltje
Zilvermos
Gewoon sikkelsterretje
Klein snavelmos
Fijn laddermos
Klauwtjesmos
Klein platmos
Gewoon haarmos
Smaragdsteeltje
Knikmos
Peermos



PADDESTOELEN

Gele Hoorntje
Dikrandtonderzwam
Echte Honingzwam
Gekraagde aardster
Reuze Bovist



Vliegezwam
Grote parasolzwam
Gewei-
zwammetje
Stijfselzwam
Elfenbankje
Zwerfinktzwam
Geschubde inktzwam
Glimmer inktzwam
Grasleemhoed
Meniezwam
Fluweelpootje
Roodparie houtzwam
Zadelzwam
Plooivoetstufzwam

VOGELS

Op volgorde van grootte.

Goudhaan
Winterkoning
Tiftjaf
Fitis
Pimpelmees
Vink
Boomkruiper
Matkop
Kuifmees
Staartmees
Tuinfluiter
Koolmees
Heggenmus
Huismus
Roodborst
IJsvogel
Koperwiek
Spreuw
Zanglijster
Merel
Kramsvogel
Grote bonte specht
Groene specht
Gaai
Kauw
Waterhoen
Visdief
Kokmeeuw
Meerkoet
Halsbandparkiet
Ekster
Zwarte kraai
Fazant
Kleine mantelmeeuw
Zilvermeeuw
Wilde eend
Muskuseend
Grauwe gans
Aalscholver
Blauwe reiger
Ooievaar
Knobbelzwaan



BLOEIENDE PLANTEN

DE EERSTE MAANDEN

Herderstasje - Klein kruiskruid - Madeliefje - Winterakoniet

Groot hoefblad - Klein hoefblad - Kleine veldkers - Lenteklokje - Sneeuwkllokje - Speenkruid - Vroegeling

DE LENTE MAANDEN

Blauwe anemoon - Blauwe sterhyacin - Blauwe druifjes - Dagkoekoeksbloem - Daslook - Dotterbloem - Hondsdraf - Narcis - Paarse dovenetel

Boshyacin - Gewone ereprijs - Echt lepelblad - Fluitenkruid - Grote ereprijs - Gele dovenetel - Herik - Hopklaver - Judaspenning - Kievitsbloem - Kleine berenklaauw - Koolzaad - Look-zonder-look - Paardebloem - Pinksterbloem - Raapzaad - Scherpe boterbloem - Smeewortel - Witte dovenetel - Zachte ooievaarsbek - Roomse kervel

Avondkoekoeksbloem - Bosaardbei - Brosse melkdistel - Damastbloem - Gewoon barbarakruid - Gewone raket - Grote weegbree - Kleefkruid - Kruipend boterbloem - Kleine klaver - Liggende klaver - Margriet - Muurpeper - Nagelkruid - Rode klaver - Stinkende gouwe - Schapenzuring - Smalle weegbree - Witte krodde - Witte klaver - Veldzuring - Vingerhoedskruid - Veldereprijs - Zomerklokje

DE ZOMERMAANDEN

Akkerhoningklaver - Akkerkool - Akkerdistel - Akkerkers - Akkerwinde - Agrimonie - Bieslook - Bitterzoet - Canadese fijnstraal - Echte kamille - Grote berenklaauw - Gewone teunisbloem - Gewoon duizendblad - Gele waterkers - Gele lis - Grote brandnetel - Harig wilgenroosje - Hondspeterselie - Jacobskruiskruid - Kale jonker - Klein knopkruid - Klein streepzaad - Komkommerkruid - Breed long-kruid - Moerasvergeet-mij-nietje - Ogentroost - Perzikkruid - Ridderzu-ring - Wolfspoot - Wegdistel - Wilgenroosje - Vijfvingerkruid - Vogelwikke - Zwarte nachtschade - Zevenblad

Akkermelkdistel - Bijvoet - Boerenwormkruid - Canadese guldenroede - Grote lisdodde - Grote Klit - Hop - Herfstleuwentand - Kompassla - Kleine kaardenbol - Leverkruid - Reuzenbalsemien - Driedelig tandzaad - Japanse duizendknoop - Watermunt



De Wijktaunvrijwilligers zijn een werkgroep van de:
BewonersOrganisatie Ommoord, BOO
Stresemansplaats 8, 3068 JC Rotterdam.
Info@boo.nl | www.boo.nl | tel. 010-4206567

Colofon:
Foto's vrijwilligersteam en M.T. Beukers